

ŠKRTAC Dramaturgija Tomislava Zajeca

DUHOVITO KONTAMINIRANJE MOLIÈREOVE PROZE S HITOVIMA MIŠE KOVAČA

Glumci se sa scene "javljaju" publici kako znaju da igraju Molièrea, a spominju i Zajeca te se osvrću na vlastitu poziciju i sve to dođe prirodno, kroz igru

sječen u struku, a sve od grčevita straha od smrti, a ne zbog starosti. Njega se njegova djeca i sluge, svi mnogo dakle mladi ljudi i dalje fizički plaše, a taj strah izaziva činjenica što se iza izvitoperena njegova položaja još uvijek krije životinjska snaga jednoga lihvara, utjerivača dugova dakle.

No koliko je odvatan, Kečkešov je Harpagon i smiješan, simpatičan te ga publika do konca radnje i zavoli. U gradnji uloge veliku pomoć imao je u kostimografkinji Barbari Bourek, koja ga je uvukla u jedan urnebesno smiješan muški "negliže", jadan i prijeteci istodobno.

Kostimi su dakle isto u duhu režije i dramaturgije, kombinacija povijesne rekonstrukcije i suvremenog gega. Bitno je ostvareno: nose pozicije likova, njihov položaj i karakter. Scena Stefana Katunara je lijepa, ali ponešto i ziherski osmišljena. Prema cijeloj ideji predstave jest odviše neutralna, umivena, no privlačna poradi nekih nadrealnih detalja, poput obiteljskog stola koji je na jednom kraju neprirodno ukošen. Glazba Stanislava Kovačića ne čuje se izvan situacija, negoli je i ona uspješno uklopljena u niz režijskih "gegova" kojima se radnja prevodi iz jednoga tempa u drugi.

Ukratko, posrijedi je inteligentna farsa, društvena komedija s elementima apsurdna, komedija karaktera na današnji, hrvatski način i dobra zabava za publiku.

Gluma je dakako najvažnija, a ona je, ukratko, oslobođena. Primjerice, Maja Posavec kao Elise, dijete Harpagonovo, koju on želi udati za bogatoga starca od preko sedamdeset godina, ali koji ne traži miraz. Nikad ovu glumicu nisam gledao da igra ovoliko drsko otvoreno, kad bih pretjerivao, rekao bih i neustrašivo. Mladi Josip Brakus, kao drugo dijete Harpagonovo, Cleante, isto je drzak. Naime, ja mislim da je radeći na ulozu postao svjestan da Molièreovu rečenicu, kad je izvorna, ne može donijeti uvjerljivo u salonskom duhu, pa se onda povukao na jednu isto eto začudnu poziciju mladića koji uči glumu. U apsurdnim situacijama i kad zavlada suvremenost, tad se uključi u zbivanje jednom novom zanesenošću, koja je sad komična a da opet nije šmira.

Šmira je inače još jedan od elemenata ove režije, ona pozitivna šmira, u koju je uključen cijeli ansambl, kako jedino i smije biti.

Filip Detelić kao Valere isto dojmljivo igra, ali tek ponešto pretjerano, prilično kukavna Valerea, a mlada Iskra Jirsak igra Mariane otvoreno, hrabro, svidjela mi se. Upravo je, što se kaže, senzacionalna Linda Begonja kao Frosine, žena iz naroda i žena za narod. Dominira pozornicom premda se tobože svakome sklanja s puta. Igra jedan oblik pasivne agresije vješto i maštovito. La Fleche Luke Petrušića jest vratolomija, uspješno nenametljiva, a dobro igra i Damir Poljićak Sudskog istražitelja. Još je tu Karlo Mlinar u više manjih uloga. □

KEREMPUH

Molière se u ovome stoljeću igra na našim pozornicama upravo sporadično te me raduje već sama činjenica da se njegov "Škrtac" (praizveden u Parizu 1668.) pojavio na repertoaru Kerempuhovu. Osobito je dobro došao ovakav Molière, kakvoga je donio dramaturg Tomislav Zajec. Nije posrijedi jedino puka prerada, niti pokrata, niti nov rasplet, negoli sve to, ali u korist izvornika i na veselje gledatelja. Zvuči na prvi pogled pretjerano, ali Zajec je duhovito kontaminirao Molièreovu prozu sa stihovima hitova Miše Kovača, jednako kako je duhovito doveo na pozornicu i samoga Molièrea. Kraj je farsičan i totalno raspletan po Zajecovoj mašti, ali upravo je to, kako kaže Krešimir Dolenčić, redatelj koji je najviše radio Molièrea proteklo desetljeće u nas, u duhu Molièreovu. Naime, notorno jest da su mu raspleti, peti činovi, često nategnuti, a takvi osv-

nuše poradi nužde, da se pisac ne zamjeri kralju i njegovoj vrhuški, pa mjesto na pozornici završi u tamnici. Elem, Molière jest rado završavao djela tako da pravdu junacima donese kralj ili kakav njegov predstavnik onako iz neba pa u rebra, deus ex machina stručno rečeno...

Stilizirani likovi

Jednako je uspješna režija Dore Ruždjak Podolski, nekonvencionalna, ali komunikativna, žanrovski nedefinirana, a svejedno prepoznatljiva. Molièreove likove iz visokog društva oživjela je neposredno, ali tako da su ujedno marionete i realistične osobe, iz današnjega su vremena, ali i iz Molièreova. Radnja o škrtome 60-godišnjem lihvaru Harpagonu i njegovoj obitelji te slugama teče hitro, ali ne i zbrzano, režiju čine dobro ukomponirane promjene tempa, a začudan moment stvara se metateatraliziranjem. Naime, glumci sa scene "javljaju" publici kako znaju da igraju Molièrea, a spominju i Zajeca te se osvrću na vlastitu poziciju i sve to dođe prirodno, kroz igru.

Likovi su dakle stilizirani, rekao

bih arhetipski, a neki igraju katkad čisti apsurd, primjerice Borko Perić kao Jacques, koji je ne jedino kuhar i sluga negoli i izvanvremenski klan malko pomućena uma.

Režija jest i demonstracija mizanscena kao režijske vještine same za sebe, niz svojevrsnih etida, no koje opet ne kvare predstavu negoli je obogaćuju. Ona sa stankom traje gotovo dva sata i ni u jednom trenutku, što se kaže, ne krade nam vrijeme. Jedini prigovor režiji jest što su možda glumci odviše međusobno slični igrom, nadmeću se sličnim postupcima te se možda neke možda moglo ugoditi u drugačijem tonu i izričaju.

Hrvoje Kečkeš kao Harpagon smjesta osvoji publiku, a zatim njezinu pozornost zadrži do konca. Izvrstan je dakle. Veliku energiju ulaže u gradnju lika, uloga je fizički zahtjevnija i iste, ovakva kreacija, i veliku mentalnu disciplinu, tehniku i koncentraciju.

Kečkešov Harpagon, starac u ranim šezdesetima, zapravo jest mučna karikatura, njegovo tijelo povijeno je prema naprijed te je kao pre-

Jednako je uspješna i režija Dore Ruždjak Podolski: žanrovski nedefinirana, a svejedno prepoznatljiva

Radnja o škrtome 60-godišnjem lihvaru Harpagonu i njegovoj obitelji te slugama teče hitro, ali ne i zbrzano